

2023-03-09
S2023/00971 (delvis)

Socialdepartementet

Inspektionen för vård och omsorg
Box 45184
104 30 Stockholm

Uppdrag om förstärkt tillsyn av mödrahälsovård och förlossningsvård

Regeringens beslut

Regeringen ger Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i uppdrag att förstärka den nationella tillsynen av mödrahälsovården och förlossningsvården under åren 2023–2025. Inom ramen för uppdraget ska IVO utveckla verktyg och nödvändig data tillgång för att analysera risker på området.

IVO ska senast den 30 juni 2023 och senast den 30 juni 2024 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). I delredovisningen för 2023 ska IVO redovisa en analys av var behoven av tillsyn är som störst, samt en plan och kostnader för de fortsatta tillsynsinsatserna.

IVO ska senast den 31 mars 2026 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får IVO under 2023 använda 5 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2023 uppförda anslaget 1.6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 33 Förlossningsvård och kvinnors hälsa. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2024 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

En omfattande satsning på förlossningsvård och kvinnors hälsa har pågått sedan 2015. Totalt har 8,5 miljarder kronor fördelats till insatser som ska stärka regionernas förutsättningar att utveckla och förbättra förlossningsvården. Inom ramen för satsningen har regeringen, för statens räkning, ingått flera överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och gett uppdrag till olika myndigheter. Myndigheternas uppföljningar visar att vården har blivit mer kontinuerlig och kunskapsbaserad.

Det finns dock fortsatta utmaningar i förlossningsvården när det gäller tillgänglig, jämlik och personcentrerad vård, bland annat finns väsentliga skillnader i processer och resultat mellan regioner och förlossningskliniker. Tillgängligheten till vården har utvecklats olika och varierar mellan regionerna. Antalet disponibla vårdplatser för förlossningar har minskat under de senaste tio åren både i absoluta tal och i relation till antalet födda barn. Det finns också skillnader i vård för olika grupper av kvinnor, främst mellan låg- och högutbildade kvinnor och mellan kvinnor födda i Sverige och utanför Europa. Det finns brister i eftervården, både i nära anslutning till och en tid efter förlossningen. Den långsiktiga kompetensförsörjningen av barnmorskor inom förlossningsvården är en stor utmaning, bl.a. till följd av brister i arbetsmiljön och en stor generationsväxling. Situationen är allvarlig och medför behov av att stärka tillsynsarbetet i syfte att tydliggöra var insatser gör mest nytta.

Mot bakgrund av ovan och i enlighet med Tidöavtalet har regeringen och Sverigedemokraterna enats om ett initiativ om förstärkta satsningar och åtgärder i syfte att stärka förlossningsvården och kvinnors hälsa. Regeringen har aviserat 1,7 miljarder kronor för satsningen under 2023 och beräknar att avsätta ytterligare 1,5 miljarder kronor årligen för 2024 och 2025. I den förstärkta satsningen ingår bland annat ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram förslag till en nationell plan för förlossningsvården som ska lägga en grund för ett mer strategiskt förändringsarbete. Regeringen har även, för statens räkning, ingått en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner om en personcentrerad, tillgänglig och jämlik mödrahälsovård och förlossningsvård samt för stärkta insatser för kvinnors hälsa (S2023/00371).

Inte minst givet nuläget finns därtill behov av att arbeta för att utveckla mödrahälsovården och förlossningsvården på ytterligare sätt. Patientsäkerhet

är en grundbult i hälso- och sjukvården och därmed en avgörande förutsättning för en god och trygg förlossningsvård i hela landet. Den statliga tillsynen är ett viktigt verktyg för att säkerställa en patientsäker hälso-och sjukvård. Mot bakgrund av de brister och utmaningar som har uppmärksammats i mödrahälsovården och förlossningsvården, ger regeringen IVO i uppdrag att förstärka den nationella tillsynen av detta område. Tillsynen ska bygga på analyser av var behovet av tillsynsinsatser är som störst.

Regeringen beräknar att avsätta medel för uppdraget för 2024 och för 2025, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Klara Granat

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, OFA K
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Kammarkollegiet
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
Socialstyrelsen
Sveriges Kommuner och Regioner